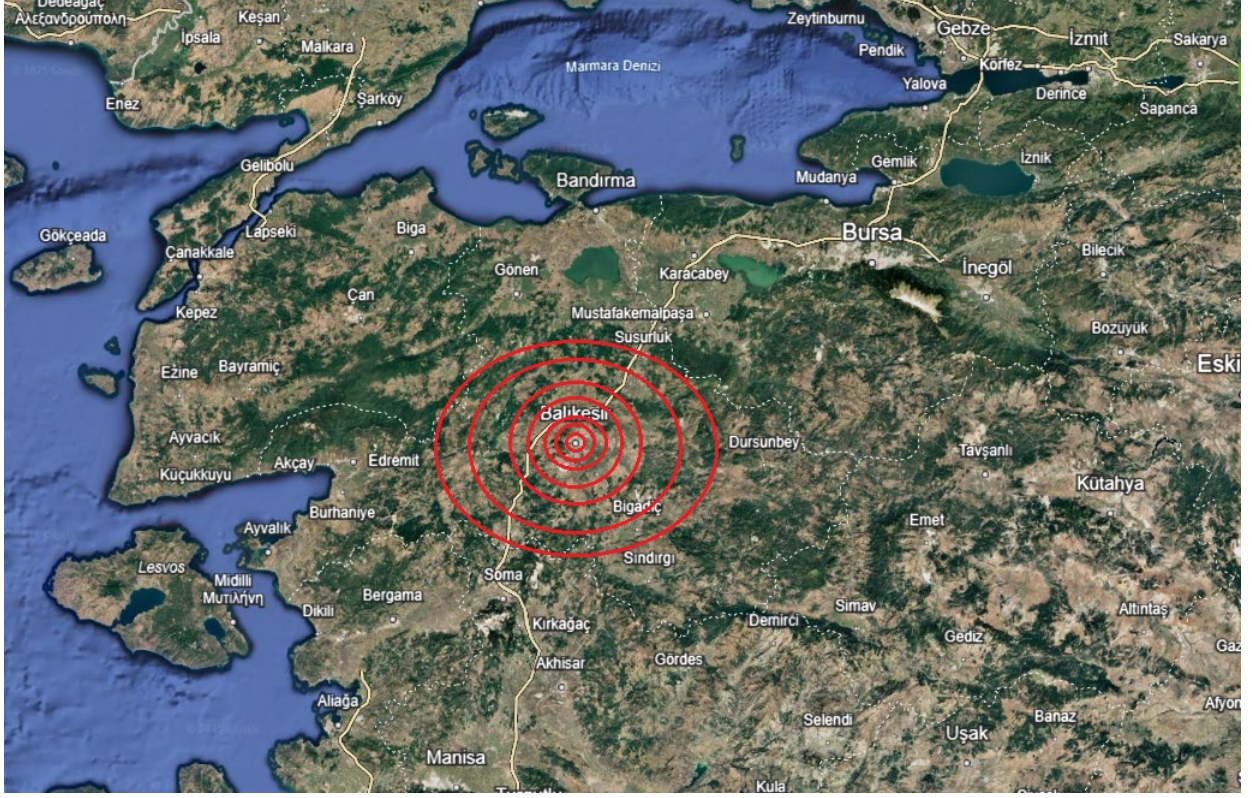

BALIKESİR DEPREME HAZIR MI?

ŞUBAT 2025

Serkan SARI

CHP Balıkesir Milletvekili

BALIKESİR DEPREME HAZIR MI?

Türkiye, fay hatlarının yoğun olduğu bir coğrafyada yer alması sebebiyle sıklıkla depremlerle karşı karşıya kalmaktadır. Marmara ve Ege bölgelerinin kesişiminde bulunan Balıkesir, aktif fay hatlarına sahip iller arasında yer almaktadır. Bu nedenle, kentin depreme ne kadar hazırlık olduğu önemli bir sorudur.

Balıkesir, Kuzey Anadolu Fay Hattı ve Batı Anadolu fay sistemleri arasında bulunmaktadır. Geçmişte yaşanan 1898 ve 1964 depremleri, şehrin ciddi sarsıntılar geçirdiğini göstermektedir. Son yıllarda bölgede yaşanan küçük ve orta ölçekli depremler, aktif fay hatlarının hareketliliğini ortaya koymaktadır.

Önceki İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, Türkiye genelinde 12 Kasım 1999 Düzce Depremi'nin yıl dönümü dolayısıyla saat 18.57'de gerçekleştirilen "çök, kapan, tutun" tatbikatı öncesinde şu sözleri söylemişti:

"1999'dan sonra çok mesafe kat ettik. Sayın Cumhurbaşkanımızın başkanlığında Türkiye hakikaten afetler konusunda çok önemli adımlar attı."

Ancak ne yazık ki, bu açıklamanın gerçeği yansıtmadığını 6 Şubat 2023'te yaşadığımız "asrın felaketi" ile tarifsiz bir acıyla deneyimledik.

Bu büyük depremde en büyük artçı sarsıntıyı yaratan şey, yer altından gelen sarsıntılar değil, plansızlık ve koordinasyonsuzluk oldu.

Enkaz altında günlerce sesini duyuramayanlar, yardım beklerken göz göre göre hayatını kaybedenler, sahipsiz bırakılan şehirler...

Afet yönetiminde yıllarca atıldığı iddia edilen adımların, gerçekte nasıl kağıt üzerinde kaldığını gördük.

Oysa yıllardır İçişleri Bakanlığı'nın süslü başlıklarla anlatılan şu projeleri vardı!

- 2020 Afetlere Hazırlık Yılı
- 2021 Afet Eğitim Yılı
- 2022 Afet Tatbikat Yılı

Ama bütün bunlara rağmen, 2023 yılında 6 Şubat'ı yaşadık...

Ve ne kadar hazırlıksız olduğumuzu, en acı şekilde öğrendik.

Serkan SARI

CHP Balıkesir Milletvekili

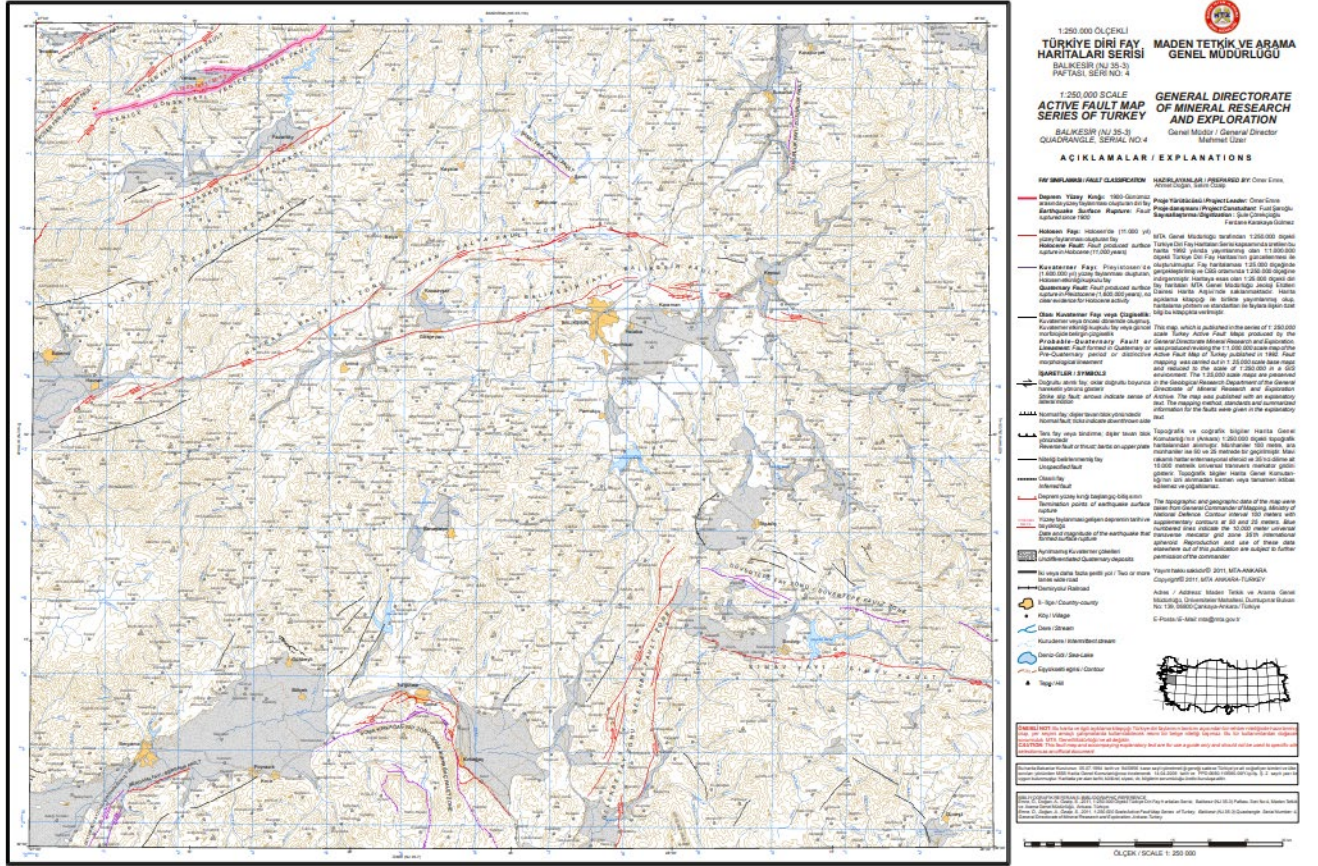

BALIKESİR VE TÜRKİYE’NİN DEPREM RİSK DURUMU VE ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Türkiye, dünyanın en aktif deprem kuşaklarından biri olan Alp-Himalaya Deprem Kuşağı üzerinde yer almaktadır.

Özellikle Kuzey Anadolu Fayı (KAF), Doğu Anadolu Fayı (DAF) ve Batı Anadolu’daki graben sistemleri ülkemizi büyük depremlerle karşı karşıya bırakmaktadır.

- **500’den fazla diri fay hattı bulunan Türkiye’de, Marmara Bölgesi ve özellikle Balıkesir ili ciddi bir sismik tehlike altındadır.**

1. MARMARA DEPREMİ VE TÜRKİYE’NİN GENEL DEPREM RİSK DURUMU

Marmara Bölgesi’nde beklenen büyük deprem, yaklaşık 28 milyon kişiyi doğrudan etkileyecektir.

Türkiye genelinde 24 şehir ve 80 ilçe deprem riski ile karşı karşıyadır.

- **Balıkesir ve ilçeleri, 7 ve üzeri büyüklükte deprem üretebilecek 20 aktif fay hattı üzerinde yer almaktadır.**

Özellikle Balıkesir’in **YERLEŞİM YERİ ALTINDAN GEÇEN** fay hatlarının sismik tehlikesi yüksektir:

- Yenice-Gönen Fayı
- Balıkesir-Gökçeyazı Fayı
- Edremit Fayı
- Bandırma Fayı

Bu fayların kırılması durumunda, ilk olarak doğrudan fay zonu üzerindeki yapılar zarar görecektir ve can kaybı ile ekonomik kayıpların önüne geçebilmek için bu bölgelerde yapılaşma titizlikle ele alınmalıdır.

2. TÜRKİYE'DE DEPREMLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR VE EKSİKLİKLER

1999 Gölcük ve Düzce depremlerinden sonra Türkiye'de deprem riskini azaltmaya yönelik çeşitli çalışmalar yapılmıştır:

2000'li yıllarda Deprem Konseyi kuruldu.

2011 yılında Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı (UDSEP-2023) oluşturuldu.

- **8 Temmuz 2022'de İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafından Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (TARAP) yürürlüğe girdi.**
- **2021'de Balıkesir için İl Afet Risk Azaltma Planı (İRAP) hazırlandı ve yayımlandı.**

BU PLANLAR, AFETLERE KARŞI DAHA DİRENÇLİ BİR TOPLUM OLUŞTURMAYI AMAÇLAMAKTADIR.

Ancak, hala uygulamalarda ciddi eksiklikler bulunmaktadır:

- Denetim mekanizmaları yetersizdir. Gerekli kontroller ya hiç yapılmamakta ya da yetersiz ve baştan savma şekilde gerçekleştirilmektedir.
- Afet yönetim sistemlerinde koordinasyon eksikliği vardır.
- Deprem sonrası geçici barınma ve lojistik planlamalarında eksiklikler bulunmaktadır.
- Mikrobölgeleme ve kentsel dönüşüm süreçleri yavaş ilerlemektedir.
- **Eski yapı stoku büyük risk taşımaktadır.**

Balıkesir İRAP 2021'e göre;

Yapı Stoku Bilgisi ve Haritalama

Balıkesir'de yapı stok bilgileri, yapı ruhsatına ve yapı kullanım izin belgelerine göre konut ve daire sayılarının bilgileri TÜİK sisteminden alınarak aşağıda verilmiştir.

<i>Tablo 1.19. Yapı Ruhsatına Göre İl, Konut ve Diğer Alanlar (Ocak-Aralık, 2020)</i>							
İl adı	Bina sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değer (TL)	Daire sayısı	Konut kullanım alanı (m ²)	Konut dışı kullanım alanı (m ²)	Ortak kullanım alanı (m ²)
Balıkesir	3.029	2.342.460	5.009.234.501	13.532	1.432.791	570.227	339.442

<i>Tablo 1.20. Yapı Kullanma İzin Belgesine Göre İl, Konut ve Diğer Alanlar, (Ocak-Aralık, 2020)</i>							
İl adı	Bina sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değer (TL)	Daire sayısı	Konut kullanım alanı (m ²)	Konut dışı kullanım alanı (m ²)	Ortak kullanım alanı (m ²)
Balıkesir	2.493	1.981.503	4.185.616.082	11.774	1.265.893	421.686	293.924

1. Mevcut Yapı Stokunun Durumu

- Eski yerleşim yerlerindeki yapı stokunun büyük oranda eski olması.
- 1999 öncesi yapılan binaların halen varlığını sürdürmesi ve risk taşıması.
- Mühendislik hizmeti almamış yapıların bulunması.
- Yapı denetimlerinin yetersiz olması, tüm sürecin sahada kontrol edilmemesi.
- İmar barışının olumsuz etkileri nedeniyle riskli yapıların halen kullanımda olması.

2. Yapı Güçlendirme Çalışmaları

- Riskli görülen okullarda güçlendirme çalışmalarına başlanmış olması.
- Deprem riski yüksek olan bölgelerde güçlendirme çalışmalarının yapılması gerekliliği.
- Hastaneler gibi kritik yapıların deprem sönümleyiciler ile güçlendirilmesi önerisi.

3. Yapılaşma ve Zemin Durumu

- Yerleşime açılan yeni alanlarda zeminin zayıf olması ve sıvılaşma riskinin göz ardı edilmesi.
- Körfez ilçelerindeki alüvyon zeminlerin yapılaşma açısından risk taşıması.
- Mekânsal planlamalarda deprem tehlikesinin yeterince dikkate alınmaması.
- Zemin büyütmesi, taşıma gücü kaybı, oturma ve yamaç stabilitesi gibi sorunların bazı ilçelerde yüksek olması.
- Mikrobölgeleme çalışmalarında eksikliklerin bulunması, özellikle yüzey faylanması ve sıvılaşma risklerine yeterince değinilmemesi.

4. Kentsel Dönüşüm Çalışmaları

- İlçe bazında kentsel dönüşüm çalışmalarının hızlandırılması gerekliliği.
- Kentsel dönüşüm gelirlerinin afet fonuna aktarılması önerisi.
- İmar barışından yararlanan yapıların risklerinin belirlenmesi ihtiyacı.

5. Yapı Denetim ve Mevzuat

- Yeni deprem yönetmeliğinin yürürlüğe girmesi olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmekte.
- Belediyelerde zemin etütlerini kontrol eden mühendis eksikliği.
- Belediyelerde yeterli sayıda jeoloji ve jeofizik mühendisinin bulunmaması.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB) mevzuatına tam olarak uyulmaması.
- Statik raporlar için mutlaka zemin etüt sonuçlarının beklenmesi gerektiği.

6. Deprem Risklerini Azaltmaya Yönelik Öneriler

- Yapı stokunun detaylı olarak incelenerek deprem risk analizinin yapılması.
- Yeni yapıların Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'ne uygun inşa edilmesinin sağlanması.
- Deprem master planına yapı stoğu analizi ve afet bilgi sisteminin entegre edilmesi.

- Kentsel sit alanlarında ve dar sokaklarda ulaşımın zorlaşması nedeniyle afet müdahale planlarının güncellenmesi.
- Tsunami riskine karşı analizlerin yapılması ve yapılaşmanın buna göre planlanması.
- Baraj, gölet ve maden sahalarının deprem dayanıklılığının kontrol edilmesi.
- Bu maddeler doğrultusunda yapı stokuna ilişkin risklerin azaltılması için planlamaların yapılması önem arz etmektedir.

3. BALIKESİR'İN DEPREM TEHLİKESİ VE RİSK AZALTMA ÇALIŞMALARI

Balıkesir, Kuzey Anadolu Fayı'nın güney kolu üzerinde yer alması nedeniyle yüksek deprem tehlikesine sahip bir bölgedir. Bölgede aktif ve büyük yıkıcı potansiyeli olan 20 fay hattı tespit edilmiştir.

Balıkesir İRAP 2021 kapsamında belirlenen önlemler şunlardır:

- Kentsel dönüşüm çalışmalarının hızlandırılması.
- Deprem dayanıklılık testlerinin artırılması ve riskli yapıların hızla yenilenmesi.
- Afet sonrası acil durum yollarının belirlenmesi ve açık tutulması.
- Mikrobölgeleme çalışmaları ile yerleşim alanlarının deprem güvenliğinin yeniden planlanması.
- Yerleşim alanları içerisinde geçen diri fay zonlarında yapılaşmanın sıkı denetim altında tutulması.
- Afet farkındalık eğitimlerinin artırılması.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’de deprem riskine karşı önemli adımlar atılmış olsa da, uygulama ve denetim eksiklikleri nedeniyle afet yönetimi yeterli düzeye ulaşmamıştır. Depremde can ve ekonomik kayıpların yaşanmaması için Afet Risk Azaltma Planlarının (İRAP ve TARAP) etkili bir şekilde uygulanması zorunludur.

Balıkesir özelinde Yenice-Gönen, Balıkesir-Gökçeyazı, Edremit ve Bandırma faylarının sismik tehlikesine karşı özel önlemler alınmalı, bu bölgelerde yapılaşmaya özel kısıtlamalar getirilmelidir.

Türkiye depreme dayanıklı bina yapımında ilerleme kaydetmiş olsa da, denetimlerin eksikliği ve mevcut yapı stokunun depreme dayanıksız olması nedeniyle risk devam etmektedir. Yapısal güçlendirme ve planlı kentleşme çalışmaları hızlandırılmalı, riskli yapıların tespiti ve yenilenmesi önceliklendirilmelidir.